

ნატალია გარუჩავა, დავით კელენჯერიძე, სალომე ეფრემიძე, თაკო თუთბერიძე
 გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების რისკის ფაქტორების ინფორმირებულობის
 დონე თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტებში
 ეპიდემიოლოგიისა და ბიოსტატისტიკის დეპარტამენტი, თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო
 უნივერსიტეტი

Doi: <https://doi.org/10.52340/jecm.2025.04.29>

NATALIA GARUCHAVA, DAVID KELENJERIDZE, SALOME EPREMIDZE, TAKO TUTBERIDZE
 THE LEVEL OF AWARENESS ABOUT RISK FACTORS OF CARDIOVASCULAR DISEASES AMONG
 STUDENTS OF TBILISI STATE MEDICAL UNIVERSITY

Department of Epidemiology and Biostatistics, Tbilisi State Medical University

SUMMARY

This study assessed the awareness of cardiovascular disease (CVD) risk factors among 142 students of Tbilisi State Medical University using an anonymous questionnaire. Results showed most students recognize key risk factors, including unhealthy lifestyle, physical inactivity, substance addiction, diabetes, and high cholesterol. However, knowledge gaps remain, especially concerning gender differences in CVD risk among diabetic patients. Given cardiovascular diseases' leading role in non-communicable disease mortality globally, improving student awareness through educational programs focused on healthy lifestyles and prevention is essential to reduce disease burden.

Keywords: cardiovascular, diseases, awareness, risk factors, TSMU

შესავალი. არაგადამდები დაავადებები (NCDs) დღეს გლობალური ჯანმრთელობისთვის ერთ-ერთ ყველაზე მნიშვნელოვან და აქტუალურ გამოწვევას წარმოადგენს. ინფექციური დაავადებებისგან განსხვავებით, რომლებიც ადამიანიდან ადამიანზე ვრცელდება, ისეთი არაგადამდები დაავადებები, როგორიცაა გულ-სისხლძარღვთა დაავადებები, კიბო, ქრონიკული რესპირატორული დაავადებები და დიაბეტი, დროთა განმავლობაში ვითარდება გენეტიკური, ფიზიოლოგიური, გარემო და ქცევითი ფაქტორების კომბინაციის გამო. ჯანმრთელობის მსოფლიო ორგანიზაციის (WHO) მონაცემებით, არაგადამდებ დაავადებათა შორის, გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებები მსოფლიოში სიკვდილიანობის წამყვანი მიზეზია. ეს საყურადღებო სტატისტიკა ხაზს უსვამს ამ დაავადებების გამომწვევი რისკ-ფაქტორების შესახებ ცნობიერების ამაღლებისა და განათლების აუცილებლობას.

გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების ცნების ქვეშ იგულისხმება პათოლოგიურ მდგომარეობათა ფართო სპექტრი, როგორიცაა კორონარული არტერიის დაავადება, გულის შეტევა, ინსულტი და სხვა. ამ მდგომარეობების განვითარება მჭიდრო კავშირშია მოდიფიცირებად რისკ-ფაქტორებთან, მათ შორის არაჯანსაღი კვების ჩვევებთან, ადინამიასთან, თამბაქოს მოხმარებასთან, ალკოჰოლის ჭარბ მოხმარებასთან, მაღალ არტერიულ წნევასთან, ქოლესტეროლის მომატებულ დონესთან, სიმსუქნესთან და შაქრიან დიაბეტთან. ამ რისკ-ფაქტორების უმეტესობა პრევენციული ან მართვადია ცხოვრების წესის შეცვლით და ადრეული სამედიცინო ჩარევით.

არაგადამდები დაავადებების, განსაკუთრებით გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების, მზარდი გლობალური ტვირთის გათვალისწინებით, აუცილებელია, რომ ჯანდაცვის სისტემებმა და საგანმანათლებლო დაწესებულებებმა პრიორიტეტი მიანიჭონ ინფორმირებულობის დონის ამაღლების კამპანიებსა და პრევენციულ სტრატეგიებს. ცოდნითა და რესურსებით ინდივიდების აღჭურვილ შესაძლებელი ხდება გულ-სისხლძარღვთა დაავადებებთან დაკავშირებული ავადობისა და სიკვდილიანობის შემცირება და მოსახლეობის ჯანმრთელობის საერთო მდგომარეობის გაუმჯობესება.

მიზანი. კვლევის მიზანს წარმოადგენდა გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების რისკ-ფაქტორების შესახებ ინფორმირებულობის დონის შეფასება თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტებში. გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების გლობალური ტვირთისა და არაგადამდები დაავადებების სიკვდილიანობის წამყვან მიზეზად ყოფნის გათვალისწინებით, აუცილებელია, რომ ჯანდაცვის მომავალი სპეციალისტები კარგად იყვნენ ინფორმირებულნი მათი განვითარების ხელშეწყობი ფაქტორების შესახებ. კვლევის ამოცანა იყო ცნობიერების განსხვავებების ანალიზი სტუდენტების ფაკულტეტის, სწავლის წლისა და სხვა დემოგრაფიული მაჩვენებლების მიხედვით.

მეთოდები. კვლევა ჩატარდა რაოდენობრივი კვლევის მეთოდის გამოყენებით ანონიმური კითხვარის მეშვეობით. კვლევაში მონაწილეობა მიიღო თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის სხვადასხვა ფაკულტეტისა და კურსის 142-მა სტუდენტმა. ეს მრავალფეროვანი ნიმუში საშუალებას იძლევა მიღებული შედეგები განზოგადდეს უფრო ფართო სტუდენტურ პოპულაციაზე და ჩამოყალიბდეს დასკვნები სტუდენტების გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების რისკ-ფაქტორების შესახებ ინფორმირებულობის დონის შესახებ. შეგროვებულმა მონაცემებმა ღირებული ინფორმაცია მოგვანოდა სტუდენტების ცოდნის დონის შესახებ ძირითადი რისკ-ფაქტორების შესახებ, როგორიცაა არაჯანსაღი ცხოვრების წესი, ფიზიკური უმოქმედობა, ნივთიერებების მოხმარება და ქრონიკული მდგომარეობები, როგორიცაა დიაბეტი და სისხლში ქოლესტერინის მაღალი დონე.

შედეგები. მიღებული შედეგების ანალიზმა აჩვენა, რომ სტუდენტთა უმრავლესობა ფლობს ინფორმაციას გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების რისკის ფაქტორების შესახებ. მათთვის ცნობილია, რომ ცხოვრების არაჯანსაღი წესი, აღინამია, აღიქვია სხვადასხვა ნივთიერებებისადმი, შაქრიანი დიაბეტი, ქოლესტერინის მაღალი დონე სისხლში, კორელაციურ კავშირშია დაავადების განვითარებასთან, თუმცა გარკვეული საკითხებში ცოდნის დონე არაა დამაკმაყოფილებელია. თუმცა, კვლევამ ასევე გამოავლინა ის მიმართულებები, სადაც სტუდენტების ცოდნა არასაკმარისია, კერძოდ: შესამჩნევი აზრთა სხვადასხვაობა გამოიკვეთა უფრო რთულ და სპეციფიკურ რისკ-ფაქტორებთან დაკავშირებით. ერთ-ერთი მაგალითია მოსაზრებების ცვალებადობა იმის შესახებ, წარმოადგენს თუ არა დიაბეტი რისკის უფრო მძლავრ ფაქტორს პაციენტის სქესის მიხედვით. პასუხებში ეს განსხვავება მიუთითებს სიცხადის ნაკლებობაზე იმის შესახებ, თუ როგორ ურთიერთქმედებს გარკვეული სამედიცინო მდგომარეობები გულ-სისხლძარღვთა რისკებთან სქესის მიხედვით სპეციფიკურ კონტექსტში.

არანაკლებ საყურადღებოა არტერიული ჰიპერტენზიის კონტროლის ფუნქციის შესახებ კითხვაში გამოვლენილი აზრთა სხვადასხვაობა სტუდენტების პასუხებში, სადაც თითქმის მესამედი არასწორად პასუხობს შეკითხვას ან თავს იკავებს პასუხისგან. ასევე მნიშვნელოვანია სისხლში ქოლესტერინისა და მაღალი (HDL) და დაბალი (LDL) სიმკვრივის ლიპოპროტეინების შემცველობის კორელაციის ბუნდოვანება სტუდენტების თითქმის ნახევრისთვის.

გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების ადრეული იდენტიფიკაციისა და პრევენციის მნიშვნელობის გათვალისწინებით, რეკომენდებულია, რომ უნივერსიტეტების სასწავლო გეგმაში უფრო მეტი ყურადღება გამახვილდეს ისეთ თემებზე, როგორიცაა ცხოვრების ჯანსაღი წესი, ფიზიკური აქტივობა და პრევენციული ჯანდაცვის სტრატეგიები. გარდა ამისა, გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებებისადმი მიძღვნილი რეგულარული სემინარებისა და კონფერენციების ორგანიზება სტუდენტებს საშუალებას მისცემს, განახლონ ცოდნა, ჩამოიყალიბონ მკაფიო წარმოდგენები და ჩაერთონ დისკუსიებში მიმდინარე სამეცნიერო მტკიცებულებებზე დაყრდნობით.

შეჯამებისთვის, მიუხედავად იმისა, რომ სტუდენტები ავლენენ იმედისმომცემ ცნობიერებას გულ-სისხლძარღვთა ძირითადი რისკ-ფაქტორების შესახებ, უმჯობესია მიზნობრივი საგანმანათლებლო პროგრამის გაუმჯობესება ცოდნის ხარვეზების შესავსებად და გულ-სისხლძარღვთა დაავადებების პრევენციის უფრო ყოვლისმომცველი გაგების ხელშესაწყობად.

გამოყენებული ლიტერატურა:

1. მჭედლიშვილი, ი., გელოვანი, დ., ნინაშვილი, ნ. (2020). *ეპიდემიოლოგია*. თბილისი: თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი.
2. World Health Organization. (2023). *Cardiovascular diseases (CVDs)*.
3. Mensah, G. A., Roth, G. A., & Fuster, V. (2019). The global burden of cardiovascular diseases and risk factors: 2020 and beyond. *Journal of the American College of Cardiology*, 74(20), 2529–2532. <https://doi.org/10.1016/j.jacc.2019.10.009>
4. Yusuf, S., Joseph, P., Rangarajan, S., Islam, S., Mente, A., Hystad, P., ... & Teo, K. (2020). Modifiable risk factors, cardiovascular disease, and mortality in 155,722 individuals from 21 high-income, middle-income, and low-income countries (PURE): A prospective cohort study. *The Lancet*, 395(10226), 795–808. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(19\)32008-2](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(19)32008-2)
5. Lloyd-Jones, D. M., Hong, Y., Labarthe, D., Mozaffarian, D., Appel, L. J., Van Horn, L., ... & Rosamond, W. D. (2010). Defining and setting national goals for cardiovascular health promotion and disease reduction. *Circulation*, 121(4), 586–613. <https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.109.192703>

ნატალია გარუჩავა, დავით კელენჯერიძე, სალომე ეფრემიძე, თაკო თუთბერიძე
გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების რისკის ფაქტორების ინფორმირებულობის დონე
თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის სტუდენტებში
ეპიდემიოლოგიისა და ბიოსტატისტიკის დეპარტამენტი,
თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტი

რეზიუმე

კვლევაში, ანონიმური კითხვარის გამოყენებით, შეაფასა გულ-სისხლძარღვთა სისტემის დაავადებების (გსდ) რისკ-ფაქტორების შესახებ ინფორმირებულობის დონე თბილისის სახელმწიფო სამედიცინო უნივერსიტეტის 142 სტუდენტში. შედეგებმა აჩვენა, რომ სტუდენტების უმეტესობა იცნობს ძირითად რისკ-ფაქტორებს, მათ შორის არაჯანსაღ ცხოვრების წესს, ადინამიას, ნივთიერებებზე დამოკიდებულებას, დიაბეტს და სისხლში ქოლესტეროლის მაღალ დონეს, თუმცა, ცოდნის ხარვეზები კვლავ არსებობს, განსაკუთრებით დიაბეტით დაავადებულ პაციენტებში გსდ-ის რისკის სქესობრივ თავისებურებებთან დაკავშირებით.

